

Gefinancierd door
de Europese Unie
NextGenerationEU

Rijksoverheid

Regioplan

Gebiedsinvesteringen Netten op Zee – tranche 1

Regio PAWOZ-Eemshaven

November 2025

Colofon

Dit is een uitgave van de provincie Groningen

Tekst en beeld

Provincie Groningen

Opmaak

Team Communicatie en studio

Uitgave

November 2025

Regionale werkgroep gebiedsinvesteringen PAWOZ-Eemshaven

De betrokken overheden zijn de provincies Groningen en Fryslân, de gemeenten Het Hogeland, Eemsdelta, Schiermonnikoog, Noardeast-Fryslân en Ameland, en de waterschappen Noorderzijlvest en Wetterskip Fryslân.

provincie
groningen

Provinsje
Fryslân

gemeente
Het Hogeland

gemeente
EEMSDelta

gemeente
SCHIERMONNIKOOG

GEEMEENTE
NOARD
EAST
FRYS
LÂN

Waterschap NOORDERZIJLVEST

Inhoudopgave

1.	Inleiding	5
1.1	Gebiedsinvesteringen Netten op Zee	5
1.2	Totstandkoming van dit regioplan	5
2.	Aanleiding En Regionale Context	7
2.1	Algemeen	7
2.2	Aanlanding net op zee	8
2.3	Gebiedsafbakening	9
2.4	Impact van de aanlanding	11
3.	Regionale Aanpak	15
3.1	Algemene kaders	15
3.2	Gemeente Het Hogeland	16
3.2.1	Regionale investeringsbehoeften en -doelstellingen	16
3.2.2	Projecten en activiteiten	16
3.3	Gemeente Eemsdelta	21
3.3.1	Regionale investeringsbehoeften en -doelstellingen	21
3.3.2	Gebiedsproces, instrumentarium en besluitvorming	21
3.3.3	Projecten en activiteiten	22
3.4	Gemeente Schiermonnikoog	24
3.4.1	Regionale investeringsbehoeften en -doelstellingen	24
3.4.2	Verhouding met andere regionale programma's	24
3.4.3	Gebiedsproces, instrumentarium en besluitvorming	25
3.4.4	Projecten en activiteiten	26
4.	Regionale Financieel-Juridische Kaders	29
4.1	Financiële en juridische voorwaarden	29
5.	Regionale Uitvoering	31
5.1	Regionale governance en betrokken regionale partijen	31
5.2	Regionale financieringsconstructie(s)	31
5.3	Monitoring en verantwoording	32
5.4	Communicatie en zichtbaarheid	33
6.	Financiën	35
6.1	Bevoorschotting	36

Bijlagen	37
Bijlage 1: Generieke begroting	38
Bijlage 2: Verantwoording Projecten Gemeente Het Hogeland	39
Bijlage 3: Verantwoording Projecten Gemeente Eemsdelta	40
Bijlage 4: Verantwoording Projecten Gemeente Schiermonnikoog	41

1. Inleiding

1.1 Gebiedsinvesteringen Netten op Zee

Het kabinet heeft in de Klimaatwet vastgelegd dat ons land in 2030 55% minder CO₂-uitstoot dan in 1990 en in 2050 klimaatneutraal is. Om deze klimaatdoelstellingen te realiseren zet het kabinet onder andere in op meer energie uit zon en wind, waaronder meer windenergie op zee. De opgave voor windenergie op zee wordt gerealiseerd in gebieden die zijn aangewezen in het Programma Noordzee. In de aanvullende routekaart windenergie op zee 2030 zijn de bestaande en te ontwikkelen windparken en aanlandlocaties van de netaansluitingen opgenomen. Om de energie van, nog te bouwen, windparken op zee aan land te brengen vinden rond 2030 nieuwe aanlandingen plaats in de regio's Eemshaven, Borssele, Noordzeekanaalgebied, Maasvlakte en Moerdijk/Geertruidenberg.

Om een verantwoorde inpassing van de windparken en de bijbehorende infrastructuur van het net op zee mogelijk te maken heeft het kabinet besloten tot een maatregelenpakket, waar € 1,686 miljard voor is gereserveerd in het Klimaatfonds. Van dit bedrag zal € 455 miljoen worden ingezet voor gebiedsinvesteringen die de leefkwaliteit in de omgeving van aanlandlocaties versterken. De investeringsgelden staan volledig los van (wettelijke) compensatie van planschade als gevolg van de aanleg van energie-infrastructuur.

Vanaf 2024 is een eerste tranche van € 210 miljoen aan de regio's ter beschikking gesteld, via een vastgestelde verdeelsleutel. De verdeelsleutel en bijbehorende beleidskaders zijn opgenomen in de brief 'Regioplan Gebiedsinvesteringen Netten op Zee' die op 20 juli 2023 namens de minister voor Klimaat en Energie aan de regio's is verstuurd. Hierna volgt nog een tweede tranche van € 245 miljoen voor de periode vanaf 2026.

1.2 Totstandkoming van dit regioplan

Concept-regioplan: bijlage bij bestuursakkoord

Om als regio over de middelen te beschikken is op 20 juni 2024 een bestuursakkoord tussen de minister voor Klimaat en Energie en regiopartners getekend waarin afspraken zijn gemaakt over de beleidsmatige, financieel-juridische en organisatorische (governance) kaders van de gebiedsinvesteringen. In voorbereiding op het bestuursakkoord is door de regionale werkgroep 'gebiedsinvesteringen regio PAWOZ-Eemshaven', waarin het ministerie voor Klimaat en Energie en regiopartners zijn vertegenwoordigd, een concept regioplan opgesteld. Hierin is de invulling van de gebiedsinvesteringen voor de eerste tranche beschreven en bepaald dat de aanlandregio zich voor tranche 1 beperkt tot de volgende drie gemeenten: Het Hogeland en Eemsdelta (beide behorend tot de provincie Groningen) en Schiermonnikoog (behorend tot de provincie Fryslân).

Op basis van de verwachte lokale impact van de aanlanding is op voorhand een verdeling van de middelen gemaakt tussen de gemeenten.

Het concept-regioplan is een bijlage bij het voornoemde bestuursakkoord.

Definitief regioplan: bijlage bij administratieve overeenkomst

In het bestuursakkoord is tevens afgesproken dat partijen uiterlijk 31 maart 2026 een administratieve overeenkomst tekenen met daarin vastgelegd de definitieve afspraken over de besteding van de middelen uit de eerste tranche. De nu voorliggende definitieve versie van het regioplan betreft een actualisatie van het voornoemd concept-regioplan en bevat het voortschrijdend inzicht voor wat betreft de werkwijze en de projecten. Deze definitieve versie wordt als bijlage bij de administratieve overeenkomst gevoegd.

Ten opzichte van het concept-versie is hoofdstuk 2 (aanleiding en regionale context) grotendeels ongewijzigd gebleven. De grootste wijzigingen zijn aangebracht in:

- Hoofdstuk 3: op welke wijze geven de gemeenten Het Hogeland, Eemsdelta en Schiermonnikoog invulling aan de gebiedsinvesteringen en voor welke projecten wordt hiervoor budget gereserveerd.
- Hoofdstuk 4: financiële en juridische randvoorwaarden inzake de verstrekking van middelen van provincie aan de drie gemeenten.
- Hoofdstuk 5: specifieke afspraken rondom governance, uitvoering, monitoring en communicatie
- Hoofdstuk 6: cijfermatige onderbouwing van de verdeling van financiële middelen onder de regiopartners.
- In Bijlage 1 is een overzicht van de begroting opgenomen.
- Bijlagen 2, 3 en 4: bevat voor elk van de drie gemeenten een geactualiseerd overzicht van de projecten waarvoor budget is gereserveerd en projecten die reeds middelen hebben ontvangen.

Relatie met PAWOZ

Hoewel het regioplan raakvlakken heeft met PAWOZ, staat de totstandkoming en besluitvorming van dit plan los van het PAWOZ-proces en de besluitvorming rondom de keuze van de tracés voor de elektriciteitskabels en de waterstofleidingen.

2. Aanleiding En Regionale Context

2.1 Algemeen

2020: ontwikkeling voorkeursalternatief voor windpark Ten Noorden van de Wadden

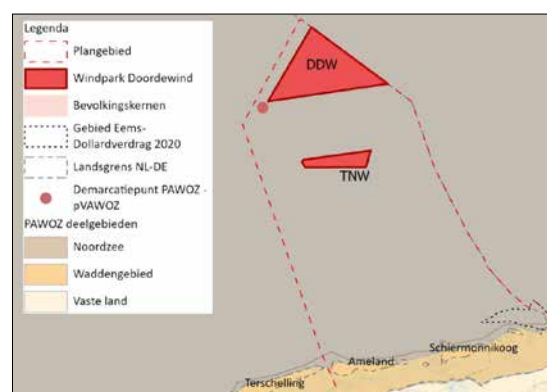
Eind 2020 is door de toenmalige minister van EZK het voorkeursalternatief vastgesteld voor de aanlanding van een 700 MW wisselstroomkabel voor ontsluiting van het beoogde windpark Ten Noorden van de Wadden (NOZTNW boven Schiermonnikoog). Dat voorzag in een route over (de Oostpunt van) Schiermonnikoog en een aanlanding in de gemeente Het Hogeland ter hoogte van Pieterburen. Deze route kende een landtracé van de omgeving Pieterburen naar Eemshaven van ongeveer 40 kilometer door akkerbouwgronden.

In de aanloop naar dit voorkeursalternatief hebben de regionale overheden op verzoek van de minister een breed gedragen regioadvies opgesteld. Het betreft de volgende regionale overheden: gemeenten Achtkarspelen, Ameland, Dantumadiel, Groningen, Het Hogeland, Noardeast-Fryslân, Schiermonnikoog, Tytsjerksteradiel en Westerkwartier, Wetterskip Fryslân, waterschap Noorderzijlvest en de provincies Fryslân en Groningen. In het gezamenlijk advies werd o.a. aangegeven dat:

- de voorkeur van de regio lag bij een meer oostelijke aanlandingsroute voor de kabel;
- de regio op basis van de route van het voorkeursalternatief pleitte voor een gebiedsfonds van ca. € 75 miljoen, bedoeld als extra investeringsimpuls voor het gebied (d.w.z. niet als een schadeloosstelling en/of compensatie voor de ingrepen in het gebied).

2022: Programma Aansluiting Wind Op Zee (PAWOZ) - Eemshaven

Uiteindelijk heeft het voorkeursalternatief in de Tweede Kamer niet voldoende steun gekregen. Daarop is het programma PAWOZ-Eemshaven op gang gekomen. De doelstelling van PAWOZ is om inzichtelijk te maken waar en met welke capaciteit de windenergie vanaf de Noordzee naar land gebracht kan worden richting de Eemshaven. Vanuit het programma worden de projecten gestart om de eerste 4,7 GW energie bij de Eemshaven aan land te brengen, te realiseren rond 2031. Het gaat om 4 GW kabels vanuit windpark Doordewind (DDW) en 0,7 GW opgewekt vermogen omgezet in waterstof met leidingen vanuit het demo project Ten Noorden van de Waddeneilanden (TNW). Waterstofroutes zouden eerst pas na 2031 in beeld zijn, maar met de keuze in maart 2023 voor een demonstratieproject TNW. voor de aansluiting van 500 MW waterstof wordt ingezet op een versnelling. In PAWOZ wordt onderzocht of het mogelijk is om dit demonstratieproject te ontsluiten met een nieuwe buisleiding.

Voor de eventuele benutting van bestaande gasleidingen op zee is een separaat programma ‘Hergebruik’ opgestart. Mogelijk komt daaruit naar voren dat de bestaande Noordgastransport-leiding (NGT) benut kan worden voor de ontsluiting van waterstof van het project TNW.

2023: Aankondiging gebiedsinvesteringen

Op de Omgevingsbijeenkomst PAWOZ-Eemshaven d.d. 20 maart 2023 heeft het Ministerie van EZK de terbeschikkingstelling van € 500 miljoen aan gebiedsinvesteringen aangekondigd. Deze middelen dienen ter versterking van de leefbaarheid in de omgeving van de vijf aanlandlocaties van de netaansluitingen: de regio’s Eemshaven, Borssele, Noordzeekanaalgebied, Maasvlakte en Moerdijk/Geertruidenberg. Gelijktijdig heeft de minister ook de waterstofpilot aangekondigd voor het Windpark Ten noorden van de Wadden met een capaciteit van 700 MW. Voor het programma PAWOZ-Eemshaven is voor de 1^e tranche in de periode 2024-2026 een maximaal bedrag van € 50 miljoen aan gebiedsinvesteringen gereserveerd.

In een brief d.d. 20 juli 2023 van het Ministerie van EZK worden alle bij PAWOZ-Eemshaven betrokken gemeenten en provincies uitgenodigd voor het indienen van een Regioplan Gebiedsinvesteringen Netten op Zee met daarbij de krappe tijdsplanning. Partijen hebben besloten dat voor de uitwerking wordt aangesloten bij de bestaande samenwerking en besluitvormingsstructuur die in het kader van PAWOZ-Eemshaven is opgezet.

Voorshands was nog onbekend welke tracés binnen PAWOZ-Eemshaven tot het voorkeurstracés zouden worden vastgesteld. Hiervoor werd nog een MER en een IEA opgesteld. Op welke gebieden de aanlanding uiteindelijk van invloed zou zijn op de lokale leefbaarheid was op het moment van schrijven van dit plan niet aan te duiden. Wel is duidelijk dat:

- het gebied rond de Eemshaven (gemeente Het Hogeland) voor elk van de onderzochte tracés te maken krijgt met de aanlanding van elektriciteit;
- dat een route onder Schiermonnikoog tot de te onderzoeken tracés voor kabels behoort. Gemeente Het Hogeland werd gevraagd om, samen met de gemeente Schiermonnikoog, de provincie Groningen en de provincie Fryslân, het voortouw te nemen bij het opstellen van dit plan.

2.2 Aanlanding net op zee

Door het ministerie van EZK wordt het programma PAWOZ-Eemshaven uitgevoerd. Binnen dat programma moet duidelijk worden welke routes in de komende decennia beschikbaar zijn voor aanlandingen van kabels voor stroom en leidingen voor waterstof. Het onderzoek naar mogelijke tracés borduurt voort op het in 2018 gestarte onderzoek voor NOZ-TNW.

Voor de periode tot 2030 zal het sowieso gaan om aanlandingen van elektriciteit in het gebied rond de Eemshaven. Ook de keuze voor een eventueel tracé voor de aanlanding van de waterstof die geproduceerd gaat worden in/met het windpark Ten Noorden van de Wadden is nog onduidelijk. Hiervoor staan diverse tracés op de kaart die momenteel worden onderzocht. Deze tracés gaan zowel door Fries- als door Gronings grondgebied. Echter, voordat aansluiting mogelijk is, zal Gasunie allereerst de westelijke aftakking door Fryslân van het Waterstofnetwerk Nederland, die momenteel in Groningen tussen Eemshaven en Zuidwending wordt ontwikkeld, moeten realiseren.

Tijdens het opstellen van het concept-regioplan medio 2024 lag de keuze voor de tracés nog open. In juli 2025 heeft de Minister van Klimaat en Energie besloten dat voor de aanlanding van stroomkabels gekozen wordt voor de Schiermonnikoog Wantijroute. Voor de waterstofroute wordt in een later stadium een besluit genomen.

2.3 Gebiedsafbakening

Zoals hierboven genoemd was ten tijde van het opstellen van het concept-regioplan nog niet bekend waar kabels en leidingen precies zouden gaan aanlanden. Om tot een onderbouwde gebiedsafbakening te komen hebben we daarom de routes die binnen het PAWOZ-Eemshavenprogramma worden onderzocht als uitgangspunt genomen. Op basis hiervan hebben we een trechterbenadering toegepast om uiteindelijk tot een gericht gebied te komen waar de kans op invloed door aanlanding het grootst is. Hieronder werken we de trechtering stapsgewijs uit. Aan het einde van iedere stap staat in een kader de conclusie.

Stap 1: Voorkeursroutes NRD 2

Op 19 oktober 2023 is deel 2 van de Notitie Routeontwikkeling gepubliceerd met daarin acht mogelijke routes voor stroomkabels en 10 routes voor waterstofleidingen.

|-> De voorkeursroutes uit de Notitie Routeontwikkeling 2 vormen de basis voor de gebiedsafbakening

Stap 2: Regioselectie voor routes ten behoeve elektriciteitskabels, realisatie vóór eind 2030

Binnen PAWOZ wordt onderscheid gemaakt tussen:

- mogelijke aansluitroutes ten behoeve van realisatie vóór eind 2030:
(elektriciteitskabels + route t.b.v. demonstratieproject waterstof)
- mogelijke aansluitroutes ten behoeve van realisatie na 2030
(elektriciteitskabels en waterstofroutes): VIII en IX

In de periode tot eind 2030 betreft de aanlanding voornamelijk elektriciteitskabels. Voor waterstof geldt dat de realisatie van waterstofproductie-eenheden en bijbehorende leidingen pas in de periode 2030-2040 zal plaatsvinden (met uitzondering van het demonstratieproject voor opwekking van waterstof, dat voor de periode rond 2031 gepland staat).

↳ Voor de besteding van middelen uit de eerste tranche wordt ervoor gekozen om het gebied te beperken tot de regio's die worden doorkruist door de mogelijke aansluitroutes voor elektriciteitskabels ten behoeve van realisatie vóór eind 2030, zoals opgenomen in de Notitie Routeontwikkeling Deel 2. Dit betreft regio's in de gemeenten Het Hogeland, Eemsdelta en Schiermonnikoog.

Stap 3: Focusregio's per gemeente

We hebben ervoor gekozen om de drie betreffende gemeenten zelf te laten bepalen welke gebieden binnen hun gemeente zij in aanmerking willen laten komen als focusregio voor de gebiedsinvesteringen binnen de eerste tranche:

- De gemeente Het Hogeland heeft gekozen voor het directe gebied rondom de Eemshaven, i.e. de regio's Eemshavengebied, Uithuizen en Uithuizermeeden. In overleg met de gemeente Eemdelta is besloten om ook de aangrenzende regio Buitengebied Noord-Bierum mee te nemen, gezien het feit dat de impact als gevolg van de ontwikkelingen in de Oostpolder ook de kop van Eemsdelta raakt (zie vorige hoofdstuk onder 'Impact van de aanlanding')

- De gemeente Schiermonnikoog kiest voor een bredere invulling van de gebiedsinvestering binnen het gehele gemeentelijke grondgebied.

2.4 Impact van de aanlanding

Het is evident dat het leggen van kabels en leidingen vanaf de wind en/of waterstofparken op zee in meer of mindere mate impact zal hebben op het gebied. De selectie van de voorkeurs tracés is naast technische haalbaarheid en kosten voor een belangrijk deel afhankelijk van effecten voor het milieu, de landbouw en de omgeving.

In de selectie van de definitieve tracés worden impact en effecten uitgebreid onderzocht in de Milieu Effect Rapportage (MER) en de Integrale Effectenanalyse (IEA). We gaan ervan uit dat op grond hiervan een weloverwogen keuze tot stand zal komen, waarbij voor ieder tracé geldt dat planschade volgens de vigerende wettelijke kaders gecompenseerd zal worden.

We kiezen er in dit regioplan voor om ons in beperkte mate te richten op de directe planologische impact van de kabels en/of leidingen, te meer daar aanvankelijk nog niet vaststond voor welke tracés gekozen zou gaan worden. In plaats daarvan leggen we de primaire focus op de indirecte gevolgen voor de regio waar de aanlanding gaat plaatsvinden. Hieronder geven we voor de primaire focusregio's, de gemeenten Het Hogeland, Eemsdelta en Schiermonnikoog, een korte beschrijving van de impact.

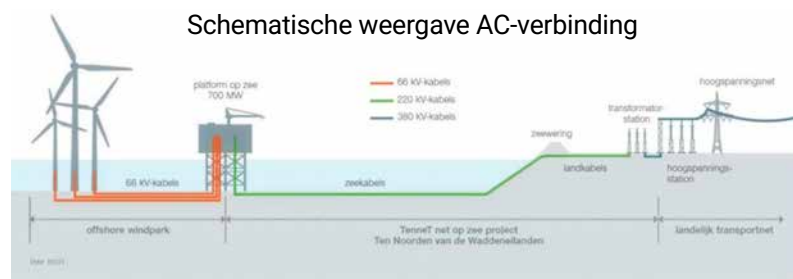
Aanleg van elektriciteitskabels

Voor PAWOZ-Eemshaven worden zowel een wisselstroom (AC)-verbinding als gelijkstroom (DC)-verbindingen onderzocht. De stroom loopt via zeekabels naar het vasteland en wordt met landkabels getransporteerd tot aan een transformator, al dan niet voorafgegaan door een converterstation (in geval van een DC-verbinding) en vervolgens wordt aangesloten op het landelijke hoogspanningsnet van TenneT. De zeekabel wordt met de landkabel verbonden via een overgangsmof. De ruimtelijke impact hiervan is beperkt. De aanleg van de landkabels vindt in de basis plaats via open ontgraving. Hiervoor is een strook van 40-45 meter nodig. Daar waar open ontgraving niet mogelijk is (bijvoorbeeld bij het kruisen van een waterweg of snelweg, wordt een horizontale boring (HDD) toegepast.

Schematische weergave DC-verbinding

Schematische weergave AC-verbinding

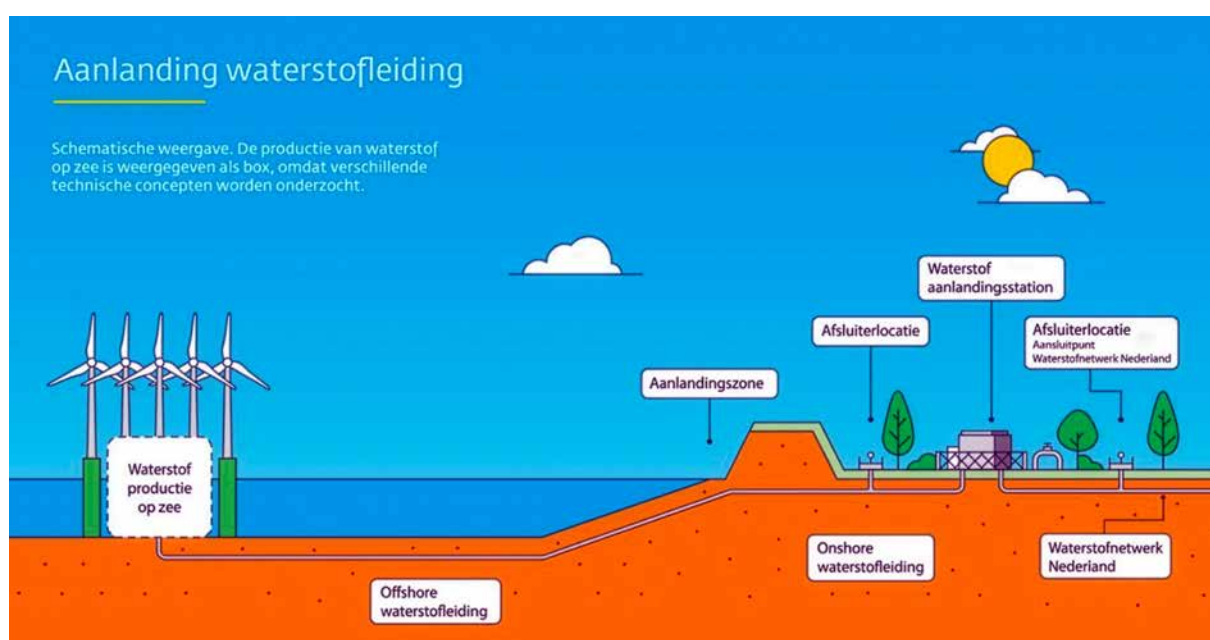

Bron: Witteveen en Bos / Royal HaskoningDHV

Aanleg van waterstofleidingen

Waterstofleidingen worden bij voorkeur afgezonken op de zeebodem en nadien begraven. Daar waar dit niet mogelijk, bijvoorbeeld bij het doorkruizen van een eiland wanneer er sprake is van bewegende zandplaten, wordt gebruik gemaakt van een horizontale boring.

De leiding vanaf zee wordt aangesloten op een waterstof aanlandingsstation met een omvang van ongeveer 2 ha. Om de ruimtelijke en visuele impact hiervan te beperken wordt geprobeerd deze op een bestaande industriële locatie te realiseren. In het leidingtracé worden voor en na het aanlandingsstation afsluiterlocaties (20x20m) ingevoegd.

Bron: Witteveen en Bos / Royal HaskoningDHV

Impact focusregio's

Gemeenten Het Hogeland en Eemsdelta

De indirecte impact van de aanlanding wordt met name verwacht in het gebied in en rond de Oostpolder. Specifiek voor de Oostpolder, de plek waar Tennet het trafostation voor de aanlanding realiseert is hierover al relatief veel duidelijk. Ten behoeve van deze planologische procedure voor de Oostpolder zijn een Plan-MER, Project-MER, Landbouw Effect Rapportage (LER), Landschapsvisie en Structuurplan opgesteld. Voor het directe gebied heeft de impact betrekking op de aantasting van natuur, landschap en cultuurhistorische waarden. Ter mitigatie is binnen de gebiedsontwikkeling van de Oostpolder al een 200 hectare grote groenblauwe zone voorzien voor natuur en recreatie. Voor de omgeving zal de impact onder andere betrekking hebben op geluid (verkeers- en industrielawaai), verkeersaantrekkende werking, sluipverkeer en het wegvallen van vrije zichtlijnen als gevolg van het realiseren van bebouwing in het open polderlandschap.

Gezien de ligging van de Oostpolder beperkt bovenstaande impact zich niet alleen tot de gebieden in de Gemeente Het Hogeland: ook het aangrenzende dorp Spijk, behorend tot de Gemeente Eemsdelta, zal vergelijkbare gevolgen ondervinden van de industriële ontwikkelingen rondom de Eemshaven. Ter illustratie: binnen de vigerende geluidscontour van 50dB liggen 174 woningen, waarvan 125 woningen een Hogere Waarde Besluit opgelegd hebben gekregen. Van deze woningen ligt zo'n 30% in de gemeente Eemsdelta.

Gemeente Schiermonnikoog

In de Notitie Routeontwikkeling wordt beschreven dat het tracé dat Schiermonnikoog zal aandoen, de VII - Schiermonnikoog Wantij route genaamd, wordt beschouwd voor zowel kabels als voor leidingen. De basis van deze route is het volgen van de ondiepe droogvallende wadplaten tussen Schiermonnikoog en de Groningse kust bij Kloosterburen. Vanaf de Noordzee-kustzone ten noorden van het eiland gaat de route onder Schiermonnikoog door en volgt daarna het wantij tot aan het vasteland. Voor de aanleg van de kabels en de leidingen worden horizontale boringen voorzien onder het eiland. Ten noorden van Schiermonnikoog wordt overgegaan op een installatie via baggering en/of open ontgraving.

Aangezien de kabels en leidingen volledig onder Schiermonnikoog doorgaan, zou men kunnen stellen dat het eiland strikt genomen geen aanlandlocatie is. Echter, de noodzakelijke HDD-boringen zullen in ieder geval tijdens de realisatieperiode zorgen voor significante ruimtelijke, visuele en sociale impact:

- Er dient zowel aan de Noordzee-zijde als aan de Wadzijde van het eiland een werkgebied van zo'n 2 hectare te worden vrijgemaakt en drooggepompt.
- Tijdens de realisatie neemt de logistieke druk op het eiland aanzienlijk toe: er zal sprake zijn van aanvoer van (zwaar) materieel en personeel. Dit zal deels over het water plaatsvinden, maar ook deels over bestaande wegen en het strand, waarbij de bestaande infrastructuur meer dan gebruikelijk zal worden belast.

Bron: Witteveen en Bos / Royal HaskoningDHV

De unieke status als eiland dat voor het grootste deel uit een natuureservaat bestaat, maakt echter dat de impact van "aanlanding" veel verder gaat dan louter ecologische en geologische invloeden. Het is er Schiermonnikoog alles aan gelegen het unieke karakter te behouden: een kleinschalige gemeenschap waar mens en natuur in harmonie leven. Dit verhoudt zich al snel niet tot grootschalige (infrastructurele) ingrepen in het landschap. Op het eiland waar rust en ruimte de norm zijn, zal de plaatselijke bevolking de aanleg van de leidingen daarmee per definitie als een (tijdelijke) verstoring van de leefbaarheid ervaren. De indirecte impact van de "aanlanding" ligt daarmee voornamelijk op het niveau van leefbaarheid en instandhouding van de hechte eilander gemeenschap.

3. Regionale Aanpak

3.1 Algemene kaders

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de gemeenten Het Hogeland, Eemsdelta en Schiermonnikoog tot een eigen plan van aanpak en bijbehorende projecten zijn gekomen. De HVF-verordeningen en bestaande Europese en nationale wetgeving, alsmede de door het rijk verstrekte 'Handleiding Verantwoording Gebiedsinvesteringen Net op Zee' vormden daarbij het primaire kader. Voornaamste aandachtspunten:

- De afspraken in de administratieve overeenkomsten van alle vijf aanlandregio's in Nederland die voor de gebiedsinvesteringen in aanmerking komen, bevatten tezamen ten minste de volgende elementen:
  - Geluidsbescherming voor hoogspanningsstations;
  - Groene en/of recreatieve ruimten zoals bossen of parken;
  - Verbetering van de lokale mobiliteitsinfrastructuur (fiets- en wandelpaden);
  - Centra voor publieksvoorlichting over de energietransitie.
- Het rijk is met de regio PAWOZ-Eemshaven overeengekomen dat er in de betreffende regio tenminste een project wordt opgenomen dat inzet op geluidsbescherming voor hoogspanningsstations.
- Projecten die in kader van de gebiedsinvesteringen worden uitgevoerd dienen bij te dragen aan het beperken van de negatieve effecten van de aanlanding van offshore windenergie op de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Elk project dat wordt uitgevoerd, valt daarbij onder minimaal één van de volgende vier thema's:
  1. Behoud en versterking van de natuur
  2. Verbeteren van de fysieke leefomgeving
  3. Versterken van de regionale economie
  4. Versnellen en toepassen van de (duurzame) energietransitie
- Onder de HVF-verordening kunnen acties met terugwerkende kracht vanaf februari 2020 worden opgevoerd voor financiering, mits correct verantwoord. Binnen de regio PAWOZ-Eemshaven is gekozen om als uiterste ingangsdatum 20 juli 2023 te kiezen, zijnde de dagtekening van de brief waarin het rijk de regio schriftelijk uitnodigt tot het opstellen van een regioplan voor gebiedsinvesteringen.

3.2 Gemeente Het Hogeland

3.2.1 Regionale investeringsbehoeften en -doelstellingen

Omdat het hoogspanningsstation van Tennet wordt gerealiseerd in de Oostpolder, de uitbreiding van de Eemshaven, heeft de gemeente ervoor gekozen het proces van de gebiedsinvesteringen uit te voeren binnen het programma Eemshaven+ en de investeringen hierop aan te laten sluiten (additioneel te laten zijn). Het Hogeland zet binnen het programma Eemshaven+ in op duurzame groei, met als doel structurele welvaart voor de regio. Het programma versterkt de Eemshaven als krachtige energiehaven en motor van de energietransitie in Nederland en Europa. Tegelijkertijd werkt de gemeente aan leefbare dorpen, met goede voorzieningen en volop kansen voor recreatie en werk. Door bedrijven, overheden en inwoners samen te brengen, bouwen we aan een toekomst waarin economische vooruitgang samengaat met een sterkere, groenere en aantrekkelijkere leefomgeving. De doelen van de gebiedsinvesteringen komen grotendeels overeen met de doelen van dit programma en lopen qua planning hierop vooruit waarbij een goede link kan worden gemaakt met de komst van het hoogspanningsstation en de aanlanding van de kabel.

Naast het programma Eemshaven+ zijn er meerdere regionale/ landelijke programma's die als doel hebben de regio te versterken. Dit zijn bijvoorbeeld; Nationaal Programma Groningen (NPG), Regiodeal Het Hogeland en Nij Begun (in ontwikkeling). De projecten die zijn geïdentificeerd voor de gebiedsinvesteringen zijn additioneel op het NPG en de Regiodeal en lopen vooruit op eventuele middelen uit Nij Begun. De projecten voor de gebiedsinvesteringen zijn specifiek voor deze middelen door de dorpen aangedragen. Uitgangspunt bij de inventarisatie was dat het moest gaan om projecten die op korte termijn konden worden gerealiseerd. Mocht er toch sprake zijn van een eventueel overlap of raakvlakken met bestaande programma's dan wordt die gezien als een kans om middelen effectiever en efficiënter in te zetten hetgeen leidt tot een plus voor de dorpen.

3.2.2 Projecten en activiteiten

Gebiedsproces, instrumentarium en besluitvorming

Het Hogeland ontvangt in het kader van de gebiedsinvesteringen in totaal € 31.000.000 aan budget ten behoeve van projecten (inclusief de BTW die door het Rijk is toegevoegd aan het BTW compensatiefonds).

De insteek in Het Hogeland is: de dorpen zijn – binnen de meegegeven doelen en kaders – aan zet. Daarom is in Het Hogeland sinds mei 2023 een uitgebreid proces gevoerd in de dorpen. Dit proces heeft geleid tot een groot aantal projectideeën per dorp: de dorpsprojecten. Hierbinnen is – op basis van wensen, tijd en middelen – door de gemeente een voorstel voor prioritering gedaan. Het resultaat hiervan is een projectenlijst, die aan de

dorpen is teruggelegd. Ook is er een concrete lijst opgesteld voor de dorpsoverstijgende projecten. Na akkoord van de dorpen is de totale lijst door het college ingebracht in het concept-regioplan d.d. 3 april 2024.

Het aantal projecten dat op deze totale lijst staat, is groter dan wat met het beschikbare budget gerealiseerd kan worden. Dat vroeg om een vervolgproces met de dorpen, waarin de ambities passend worden gemaakt binnen het beschikbare budget. In dit proces is met de dorpen bepaald welke dorpsoverstijgende projecten worden uitgevoerd. Daarnaast is door de gemeente per dorp een budget bepaald voor de dorpsprojecten. De hoogte van dat budget hangt af van de afstand tot de Eemshaven en het aantal inwoners.

Om tot een zorgvuldige afronding van dit proces te komen is een lokaal plan opgesteld, als voorloper op het onderhavige definitieve regioplan. In dit lokale plan zijn de dorpsbudgetten vastgelegd en zijn de kaders beschreven waaraan de uiteindelijke projecten dienen te voldoen. Belangrijke kaders zijn daarbij:

- Projecten moeten bijdragen aan de versterking van de leefkwaliteit en/of de natuur en/of de regionale economie en/of aan de energietransitie in het gebied.
- Projecten vallen onder tenminste één van de volgende clusters: verbetering van de openbare ruimte, het verbeteren en verduurzamen van maatschappelijk vastgoed, toekomstbestendig wonen en leefbaarheid en welzijn.

De dorpen zijn – binnen de meegegeven doelen en kaders – aan zet: zij stellen een finale projectenlijst op, passend binnen het voor dat dorp beschikbare budget. Die lijst wordt door de gemeente getoetst aan de kaders. Het college stelt vervolgens de door het dorp aangeleverde projectenlijst vast. Alleen als een dorp er niet onderling uitkomt, bepaalt de gemeente. De gemeente gaat ervan uit dat dit niet nodig zal zijn. Dorpen kunnen indien gewenst gebruik maken van een externe procesbegeleider om tot een definitieve projectenlijst te komen. Na vaststelling van de definitieve projectenlijst per dorp ontvangen de projecten een toewijzingsbrief waarmee zij een subsidieaanvraag kunnen doen.

De gemeente Het Hogeland kijkt samen met de dorpen of projecten die de definitieve projectenlijst niet halen, maar wel draagvlak hebben in het dorp, mogelijk gebruik kunnen maken van relevante programma's zoals Nij Begun, Nationaal Programma Groningen, Regiodeal Masterplan Regiocentra, MIRT, Waddenfonds, Eems-Dollard 2050 en Fonds Nieuwe Doen. Tijdens de uitvoering van het Regioplan wordt tevens gezocht naar verbinding met deze programma's om elkaar te versterken.

Bovenstaand proces heeft geleid tot de volgende projecten en bijbehorende budgetten:

Projecten vallend onder de dorpsbudgetten

Verbetering openbare ruimte - € 6.530.729

De dorpen vinden het van belang dat wordt ingezet het toekomstbestendig maken van diverse voorzieningen in de openbare ruimte, waarmee rekening wordt gehouden met de veranderende behoeften van bewoners, bijvoorbeeld op het gebied van toegankelijkheid, veiligheid en welzijn. Concrete voorstellen zijn het verharderen, verbreden en/of verlichten van lokale fiets- en wandelpaden, de aanleg van een speelweides en opwaardering van lokale natuurzones (vijvers, voedselbos etc.)

Verbetering en verduurzaming maatschappelijk vastgoed - € 9.944.000

Gemeenschapsvoorzieningen zoals dorpshuizen, kerken en bibliotheken vormen een belangrijke peiler voor het lokale welzijn van inwoners. Veel dorpen hebben aangegeven substantieel te willen investeren in de lokale maatschappelijke accommodaties en om daarmee de toekomstbestendigheid te kunnen waarborgen.

Toekomstbestendig wonen € 1.251.000

In diverse dorpen van Het Hogeland wordt de komende jaren ingezet op de ontwikkeling en realisatie van nieuwbouwwoningen. De impuls uit de gebiedsinvesteringen wordt gebruikt om maximale verduurzaming en toekomstbestendigheid te realiseren en betaalbaarheid van de woningen te garanderen.

Leefbaarheid en welzijn - € 1.633.000

Veel dorpen hebben projecten aangedragen te bevordering van de sociale participatie en cohesie. Met de gebiedsinvesteringen zijn we in staat een extra bijdrage te leveren aan concrete initiatieven. Voorbeelden zijn organisatie van en materialen voor een jaarlijks festival, speelweek voor kinderen, muziekcorps, etc.

Dorpsoverstijgende projecten

Verbetering geluidsisolatie woningen Oudeschip en Heuvelderij, bescherming tegen hoogspanningsstations - € 1.300.000

Vlakbij Oudeschip en Heuvelderij wordt de Oostpolder ontwikkeld, de uitbreiding van de Eemshaven waar ook het hoogspanningsstation van Tennet wordt gerealiseerd. Dit gebied speelt een belangrijke rol in de energietransitie. Om geluidsoverlast voor bewoners te beperken, worden woningen in de omgeving voorzien van geluidsisolatie. Vanuit de PAWOZ-gebiedsinvesteringen gebruiken we € 1,3 miljoen om ook 22 woningen te isoleren die net buiten de wettelijke geluidscontour vallen. Samen met de provincie onderzoeken we nu wat de isolatie van deze woningen gaat kosten. Als blijkt dat de kosten hoger zijn dan het beschikbare budget, zoeken we samen met de provincie naar aanvullende financiering. Zo zorgen we dat ook deze bewoners goed beschermd zijn tegen de gevolgen van deze gebiedsontwikkeling.

Verbetering energieprestatie woningen Oudeschip en Heuvelderij - € 7.200.000

We benutten de ingreep aan bovengenoemde woningen in Oudeschip en Heuvelderij als koppelkans om tegelijkertijd de energieprestatie te verbeteren. Te denken valt aan isolatie van gevel en dak, en/of een duurzame warmtevoorziening. Daarmee verlagen we het energieverbruik en de CO₂-uitstoot, verminderen we de maandlasten voor bewoners en verhogen we het wooncomfort.

Opwaardering Groote Tjariet - € 1.238.159

Dit project behelst de ontwikkeling van de watergang de Groote Tjariet en het omliggende oevergebied. Doel is om deze waterloop op te waarderen tot een bevaarbare watergang voor recreatief gebruik, inclusief aanleg van een groenblauw zone met focus op openheid en biodiversiteit. Dit project leidt tot een versterking van de regionale economie.

Ontwikkeling gezondheidsplein - € 605.000

De huisartsen in Uithuizermeeden en Roodeschool werken aan een gezamenlijke, centrale huisvesting in Uithuizermeeden. Het doel is om de huisartsenzorg duurzaam en toekomstbestendig te organiseren en zo continuïteit, kwaliteit en samenwerking met andere zorgverleners te versterken. De huidige praktijkpanden voldoen niet meer aan de eisen en bieden onvoldoende ruimte. In het nieuwe gezondheidscentrum kunnen ook andere eerstelijns- en welzijnsvoorzieningen worden ondergebracht, waarmee zorg dichtbij huis voor inwoners behouden blijft.

Ontwikkeling Tocamaheerd - € 562.800

De Tocamaheerd in Uithuizen wordt ontwikkeld tot een toeristische en educatieve ontmoetingsplek waar erfgoed, leren en recreatie samenkomen. Het project combineert voorzieningen voor kinderen, scholieren en inwoners met ruimte voor opleiding, ambacht en beleving van het Waddengebied. Zo ontstaat een plek die bijdraagt aan de leefbaarheid, werkgelegenheid en educatieve ontwikkeling.

Toekomstbestendig Menkemaborg - € 585.312

De Menkemaborg in Uithuizen wordt toekomstbestendig gemaakt met een integraal kwaliteitsplan voor erfgoed, landschap en waterhuishouding. Door aanhoudende droogte komen de historische tuin en monumentale bomen onder druk te staan, met risico's voor het groen en het gebouw. Het plan richt zich op herstel van de waterhuishouding en versterking van de natuurlijke balans op het borgterrein. Zo blijven de cultuurhistorische en landschappelijke waarden behouden.

Restauratie Molen Goliath - € 150.000

De poldermolen Goliath vormt een iconisch monument in het 'high tech' landschap van de Eemshaven. Om dit monument te behouden voor de toekomst zijn restauratieve maatregelen nodig.

Een overzicht met de status van alle projecten van Het Hogeland is opgenomen in bijlage 2.

3.3 Gemeente Eemsdelta

3.3.1 Regionale investeringsbehoeften en -doelstellingen

Er gebeurt veel in en rondom gemeente Eemsdelta en de ontwikkelingen en initiatieven volgen elkaar snel op. Opgaven ten aanzien van energie, klimaat, waterhuishouding, woningbouw, industrie en infrastructuur hebben hun stempel al op het gebied gedrukt. De belangrijke waarden in het gebied staan daarmee onder druk en dat heeft een negatieve neerslag op de leefbaarheid in en rondom Eemsdelta. Deze belangrijke waarden krijgen met de gebiedsinvesteringen een impuls. Het dorp Spijk heeft zelf bepaald waar behoefte ligt om de leefbaarheid te vergroten en hoe de belangrijkste waarden landschap, natuur, cultuur en identiteit het beste geborgd en/of versterkt kunnen worden.

Voor wat betreft de overige programma's die gelden in Eemsdelta kan geconcludeerd worden dat deze aansluiten bij hetgeen voor Het Hogeland geldt. Het bijzondere van Eemsdelta is dat het gebied voor de gebiedsinvesteringen is beperkt tot het kerndorp Spijk. Ook voor Eemdelta geldt dat de belangrijkste programma's het NPG en Nij Begun zijn en dat de projecten in het dorp Spijk specifiek met het oog op het beschikbaar komen van de gebiedsinvesteringen door het dorp zijn aangedragen.

3.3.2 Gebiedsproces, instrumentarium en besluitvorming

In 2023 is Dorpsbelangen Spijk geïnformeerd over de gebiedsinvesteringen uit het Programma Aansluiting Wind op Zee. De dorpsvertegenwoordigers van Spijk hebben daarop een projectgroep Leefbaarheidsfonds Spijk opgesteld. De belangrijkste vraag van de projectgroep luidde: *“Welke initiatieven heeft ons dorp om de leefbaarheid te vergroten?”* met de boodschap *“Zo gek als je kan bedenken”*. Via verschillende kanalen heeft de projectgroep initiatieven opgehaald. Binnen een maand werden er door het dorp meer dan 100 initiatieven aangedragen.

In de opvolgende maanden zijn de projecten geprioriteerd. Belangrijkste criteria waren de haalbaarheid, draagvlak en betaalbaarheid. Haalbaarheid heeft betrekking op juridische en technische haalbaarheid, maar ook uitvoerbaarheid binnen een bepaald tijdsbestek. In deze eerste prioriteringsronde betrof het een 'harde knock-out'.

Vervolgens zijn de overgebleven initiatieven gerangschikt op budget. Dit reikte ver over de beschikbare € 4 miljoen, waardoor de projectgroep in het dorp een volgende prioriteringsslag moest maken. In verschillende bijeenkomsten is de vlottende lijst behandeld. Uit deze bijeenkomsten is een door het dorp gedragen lijst gekomen voor de besteding van de gebiedsinvesteringen om een impuls te geven aan de leefbaarheid.

Deze lijst is als bijlage aan het concept-regioplan uit april 2024 toegevoegd. In juni 2024 heeft Eemsdelta het bestuursakkoord ondertekend en zich daarmee geconformeerd aan de indicatieve projectenlijst. De gemeenteraad heeft het budget voor de gebiedsinvesteringen beschikbaar gesteld op basis van deze indicatieve lijst. Met het kennismaken van het onderhavige definitieve regioplan zal de gemeenteraad van Eemsdelta de gebiedsinvesteringen te Spijk in Eemsdelta bekrachtigen.

3.3.3 Projecten en activiteiten

Eemsdelta ontvangt in het kader van de gebiedsinvesteringen in totaal € 4.000.000 aan budget ten behoeve van projecten (inclusief de BTW die door het Rijk is toegevoegd aan het BTW compensatiefonds).

In het participatietraject zijn de vier thema's (zie paragraaf 3.1) stevig verankerd als belangrijkste speerpunten voor de geprioriteerde projecten. Eemsdelta heeft onder deze thema's doelen geformuleerd waar de projecten aan moeten voldoen, namelijk:

- Lokale voorzieningen c.q. voorzieningenniveau toekomstbestendig;
- Impuls voor sport en recreatie (behouden en versterken);
- Vergroten van de veiligheid;
- Vergroten leefbaarheid in de fysieke leefomgeving;
- Behouden en versterken van natuur en cultuur;
- Versterken van de sociale cohesie.

Dit heeft geleid tot de volgende projecten en bijbehorende budgetten:

Lokale voorzieningen c.q. voorzieningenniveau toekomstbestendig - € 350.000

Sterke kernen vinden we belangrijk in Eemsdelta. Een toekomstbestendig voorzieningenniveau is het aanbod van maatschappelijke diensten en faciliteiten in het dorp op lange termijn blijft voldoen aan de behoeften van de inwoners, terwijl het ook rekening houdt met veranderingen. Deze verandering kunnen verschillen van aard, te denken valt aan demografische- en technische ontwikkelingen. Spijk wil haar lokale voorzieningen toekomstbestendig maken. Een concreet voorbeeld is een haalbaarheidsonderzoek en de doorontwikkeling van een gezondheidscentrum.

Impuls voor sport en recreatie (behouden en versterken) - € 1.900.000

In Spijk zijn verschillende verenigingen actief. Tijdens het participatietraject kwamen sport en recreatie als één van de belangrijkste sub-thema's naar voren. Sport en recreatie speelt een fundamentele rol in de leefbaarheid en welvaart en gaat verder dan alleen materiële welvaart en omvat welzijn, geluk, gezondheid, veiligheid en een goed milieu. Dit zijn allemaal belangrijke aspecten voor de welvaart in de lokale samenleving. Een concreet voorbeeld is het verharderen van de ijsbaan en het integraal ontwikkelen van het ijsbaangebied.

Vergroten van de veiligheid - € 200.000

Veiligheid is een kernaspect van brede welvaart, dat verder gaat dan materiële welvaart door ook het subjectieve gevoel van veiligheid en de leefomgeving omvatten. Veiligheid en een veilige leefomgeving is in het participatietraject duidelijk naar voren gekomen, verweven in vele initiatieven. Als gemeente is dit een belangrijk speerpunt voor gezonden dorpen en steden. Vanuit de gebiedsinvesteringen wordt geïnvesteerd in projecten ter bevordering van een veilige leefomgeving.

Vergroten leefbaarheid in de fysieke leefomgeving - € 400.000

Leefbaarheid is een multidisciplinair begrip. Op microniveau spelen veel van deze disciplines mee in diverse initiatieven dat in het participatietraject zijn aangedragen. Het signaal is duidelijk dat de nauwe samenhang van veel initiatieven invloed hebben op elkaar en daarmee de leefbaarheid positief beïnvloeden. Veel van deze initiatieven worden uitgevoerd in Spijk. Dit gaat om het revitaliseren van speeltuinen, het realiseren van een vogelkijkwand tot aan het inrichten van het havengebied.

Behouden en versterken van natuur en cultuur - € 1.000.000

Eemsdelta is rijk aan natuur en cultuur. Het dorp Spijk is ontstaan op de meest noordelijk gelegen oude kwelderrug die enkele eeuwen voor het begin van de jaartelling bewoonbaar werd. Spijk is een beschermd dorpsgezicht vanwege de zeldzaam gave cirkelvormige wierdestructuur met zijn twee rondwegen en de nog herkenbare straalsgewijze bebouwing. In het zuiden van het dorp ligt een klein haventje, die het eindpunt vormt van de Spijkstermaar (verderop Losdorpermaar) en die in gebruik was tot de eerste helft van de 20e eeuw. Boven op de karakteristieke cirkelvormige dorpswierde staat de oorspronkelijk laatromaanse Andreaskerk. Het huidige gebouw is in 1676 herbouwd nadat de oude kerk een paar jaar daarvoor grotendeels door brand verwoest werd. Met de latere renovatie is de oude balkenzoldering van 1676 weer zichtbaar gemaakt en in de originele blauw-groene kleur geschilderd. In 1902 werd de 18e eeuwse dakruiter vervangen door een toren, waarbij de Uithuizermeedener toren als voorbeeld diende. Vanuit de gebiedsinvesteringen wordt geïnvesteerd in projecten voor het behoud van de unieke natuur- en cultuurwaarden. Het restaureren van het kerkorgel van de Andreaskerk is een concreet voorbeeld.

Versterken van de sociale cohesie - € 150.000

Sociale cohesie is van belang voor een gezonde samenleving. Het is de meest belangrijke eigenschap voor de leefbaarheid in een buurt, wijk of dorp bestaat uit drie essentiële onderdelen: sociale participatie, gedeelde normen en waarden en verbondenheid. Een hechtere sociale cohesie vergroot het sociaal kapitaal van mensen. Bewoners hebben daardoor meer ondersteuning uit hun netwerken, is er meer veiligheidsgevoel en is er meer vertrouwen in elkaar. Solidariteit en verbondenheid zijn de twee pilaren. Omdat de sociale cohesie door verschillende (f)actoren beïnvloed kan worden, zoals maatschappelijke ontwikkelingen, is het daarom zo belangrijk dat er aandacht voor is. Spijk wil de sociale cohesie versterken door een deel van de gebiedsinvesteringen in te zetten op de versterking van deze invloedfactoren.

Een overzicht met de status van alle projecten van Eemsdelta is opgenomen in bijlage 3.

3.4 Gemeente Schiermonnikoog

3.4.1 Regionale investeringsbehoeften en -doelstellingen

Schiermonnikoog is voor het overgrote deel een Nationaal Park. Het is evident dat gemeentelijk en provinciaal beleid er met betrekking tot het Nationaal Park voornamelijk op gericht zijn de unieke landschappelijke- en natuurwaarden te beschermen. Het beleid in de gebieden die niet behoren tot het beschermd natuureservaat sluit hierop aan. Dit is het dorp, het gebied direct ten noorden ervan en de Banckspolder. Hier zetten gemeente en provincie in op een gelijkwaardige en harmonische ontwikkeling van landschap, natuur, menselijke activiteiten en cultuurhistorie. Schiermonnikoog heeft daarbij een ambitieuze doelstelling geformuleerd: het wil duurzaam en zelfvoorzienend zijn in 2025. Duurzaam ruimtegebruik is richtinggevend voor het ruimtelijk beleid.

Schiermonnikoog is er uiteraard alles aan gelegen dat de impact van de aanleg van kabels en leidingen op het natuurgebied en de bijbehorende kustzones tot een minimum beperkt zullen blijven en zal zich daar uiteraard maximaal voor inspannen. De beschikbare middelen ten behoeve van gebiedsinvesteringen worden ingezet voor een impuls in de leefkwaliteit: op de thema's natuur, leefbaarheid, regionale economie en energietransitie. De gekozen projecten dragen daarmee integraal bij aan een toekomstbestendig, leefbaar en duurzaam eiland waar mens en natuur in harmonie naast en samen met elkaar leven.

3.4.2 Verhouding met andere regionale programma's

Voor Schiermonnikoog geldt dat er verschillende programma's in uitvoering zijn die overlap kennen met de doelstellingen van de gebiedsinvesteringen

De belangrijkste programma's zijn:

1. Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026
2. Regiodeal Waddeneilanden
3. Frysk Programma Landelijk Gebied
4. MIRT
5. Waddenfonds
6. Iepen Mienskipsfûns 2024-2027

De gebiedsinvesteringen op Schiermonnikoog zijn aanvullend op deze programma's en geven in geval van overlap een plus op de bestaande programma's. De projecten op Schiermonnikoog zijn gekozen op basis van draagvlak, maar juist ook vanwege de kans die de middelen bieden om langlopende wensen ambities te realiseren. De gebiedsinvesteringen geven daar vanwege het tempo en omvang meer mogelijkheden toe. De gebiedsinvesteringen hebben daarmee aanvullend ook een vliegwieleffect op de uitvoering van de andere programma's. En bieden kansen voor elkaar aanvullende en versterkende projecten.

De belangrijkste overlap is er met de Regiodeal die samen met de andere eilanden, provincies en het Rijk is gesloten. Op de eilanden komen mondiale, landelijke en lokale problematiek samen met urgente transitieopgaven. Het toekomstperspectief staat onder druk: meer dan elders hangt alles samen. De eilanden willen samen de brede welvaart op de eilanden versterken zodat de eilanden nu en in de toekomst plekken zijn waar bloeiende en levendige en leefbare eilandgemeenschappen zijn, waar het prettig wonen, werken, ondernemen en recreëren is, waar er goede voorzieningen en een uitstekende bereikbaarheid en waar duurzaamheid en circulair economie vanzelfsprekend zijn.

Aan de hand van de volgende vijf programmalijnen geeft Schiermonnikoog samen met de anderen een sterke impuls aan de brede welvaart op de eilanden: goed wonen en leven, toekomstbestendig ondernemen en ontwikkelen, optimaal bereikbaar en verbonden, duurzame energie, en circulaire economie. De middelen van de Regiodeal worden verdeeld over de vijf deelnemende eilanden. Met de gebiedsinvesteringen is Schiermonnikoog in staat om een mooie plus toe te voegen aan een aantal projecten uit de Regiodeal: de middelen uit de gebiedsinvesteringen zijn daarmee additioneel op de middelen uit de Regiodeal.

3.4.3 Gebiedsproces, instrumentarium en besluitvorming

De gemeente heeft ervoor gekozen de projecten voor de gebiedsinvesteringen op Schiermonnikoog de Buitenkansprojecten te noemen. De voorlopige projectenlijst uit het concept regioplan is verder doorontwikkeld en geactualiseerd naar de Buitenkanslijst. Op de lijst staan projecten die al langer spelen of bekend zijn bij de gemeente en voortkomen uit de reeds door de raad vastgestelde kaders en aangegeven wensen. Naar aanleiding van actuele ontwikkelingen zijn er projecten bij gekomen en van de lijst afgehaald. De in de lijst opgenomen projecten zijn getoetst aan de spelregels die voor de Europese bijdrage gelden.

Eén van de spelregels voor projecten om in aanmerking te komen voor de gebiedsinvesteringen is het hebben van draagvlak. De door de gemeente opgestelde projectenlijst is daarom ter consultatie digitaal voorgelegd aan de inwoners. Er is een uitzondering. Eén van de projecten op de Buitenkanslijst is buiten de inspraak gehouden vanwege het belang van het project en het al duidelijk aanwezige draagvlak bestuurlijk, politiek en op het eiland. Het betreft het Buitenkansproject Zorg op het eiland: een zorgzame mienskip. In december 2024 was de inspraak met de vraag welke projecten de inwoners het belangrijkste vinden voor de toekomst op het eiland. Het advies van de inwoners voor de prioritering en keuze in de projecten is gevolgd door de gemeenteraad. In januari heeft de raad een principebesluit genomen over de verdeling van de € 10 miljoen die voor de gebiedsinvesteringen van Schiermonnikoog beschikbaar zijn.

Naast deze ‘reguliere’ wijze van participatie heeft de gemeenteraad in december 2024 er al voor gekozen om een deel van het budget beschikbaar te stellen voor een buitengewoon participatieproces: de nieuwe route. Hierin zijn de inwoners zelf aan zet om samen keuzes te maken voor concrete ideeën die ze zelf willen uitvoeren binnen de door de gemeente vastgestelde kaders. De voorbereidingen daarvan zijn in januari gestart en op 25 en 26 maart zijn plandagen georganiseerd waar inwoners samen keuzes hebben gemaakt en hebben besloten. In april 2025 is dit besluit door de gemeenteraad bekrachtigd.

De buitenkansprojecten zijn divers, waarvan een deel onder beheer van de gemeente worden uitgevoerd en een deel door derden. Voor de projecten van particulieren en organisaties is een subsidieregeling Buitenkans Schiermonnikoog 2025 in mei 2025 opgesteld. Men kan tot 31 december 2025 subsidie aanvragen.

In december 2025 ligt dit definitieve regioplan en een bevestiging van het principebesluit voor de verdeling van het budget over de Buitenkansprojecten ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad van Schiermonnikoog.

3.4.4 Projecten en activiteiten

Op basis van de spelregels, de keuzes die we als gemeente hebben gemaakt en de consultatieronde die we onder de inwoners hebben gehouden ziet de Buitenkanslijst met projecten die een bijdrage krijgen uit de € 10 miljoen (inclusief de BTW die door het Rijk is toegevoegd aan het BTW compensatiefonds) er nu als volgt uit:

Zorg op het eiland: een zorgzame mienskip - € 4.000.000

We gaan een duurzaam woon-zorgcentrum realiseren waarmee we meer 24-uurs zorg en dagbesteding mogelijk maken op het eiland. Extra zorgmogelijkheden dragen bij aan een goede sociale basis op het eiland. De vraag naar zorg wordt steeds groter, omdat de eilanders ouder worden. Zorg op een klein eiland als Schiermonnikoog is lastig te realiseren. De Buitenkansbijdrage maakt het mogelijk als gemeente te investeren in de randvoorwaarden zodat zorgaanbieders kansen zien om meer zorg te bieden op een klein eiland als Schiermonnikoog. Ook vraagt dit om een inzet van de inwoners zelf: zo creëren we samen een zorgzame mienskip.

Duurzame en betaalbare woningen € 2.250.000

We willen goede, duurzame en betaalbare huizen bouwen op het eiland. Het gaat om huizen voor starters, gezinnen en mensen die alleen wonen. De huizen zijn bedoeld voor mensen die een binding hebben met het eiland: bijvoorbeeld mensen die hier werken of hun maatschappelijk leven hebben. De nieuwe duurzame huizen zorgen ervoor dat het beter leven is op het eiland. Door extra duurzaam te bouwen zorgen we er ook voor dat er minder problemen zijn met het bestaande elektriciteitsnetwerk. Daarnaast zijn we voornemens om tijdelijk onderdak voor (seizoens)personeel te realiseren. Op Schiermonnikoog hebben we is voor veel personeel een tekort aan onderdak. Zo helpen we personeelstekorten terug te dringen en verminderen we ook ervaren overlast in bestaande woonwijken.

Maatschappelijke gebouwen klaar voor de toekomst - € 2.000.000

Op het eiland wordt voor samenkomsten gebruik gemaakt van maatschappelijke gebouwen zowel van de gemeente als van derden. Deze willen we verduurzamen en klaar maken voor de toekomst. Zo zorgen we ervoor dat we met elkaar voor lange tijd gebruik kunnen blijven maken van de gebouwen en de activiteiten die er plaatsvinden. De maatschappelijke gebouwen hebben een belangrijke rol voor de mensen op het eiland. De bijeenkomsten in de gebouwen versterken de onderlinge verbondenheid tussen de eilanders.

Ontwikkeling Gouden Driehoek / Maritiem Kwartier - € 450.000

In het gebied bij de Oude Centrale, het voormalig KNRM gebouw en het dorpshuis is qua uitstraling veel verbetering mogelijk. Dit noemen we de Gouden Driehoek of het Maritiem Kwartier. We willen het gebied zo inrichten dat het weer aantrekkelijk wordt en er meer samenhang is met het beschermd dorpsgezicht. Ook kan je straks de Zuidertoren beter zien. Vier eilander stichtingen willen hier een Maritiem Centrum realiseren om het eilander erfgoed vanuit een maritiem perspectief rond de scheepvaart zichtbaar te maken: het eilandleven, overleven, beleven & voortleven in het verleden, heden en in de toekomst. We bevorderen hiermee naast de leefbaarheid ook recreatie en toerisme.

Nieuwe Route: inwoners aan zet - € 1.300.000

Door de inzet van een nieuwe-route-proces kunnen inwoners samen zelf beslissen over projecten die zij zelf hebben bedacht en die zij zelf uitvoeren. Door te kiezen voor een andere manier van participatie ontstaat er eigenaarschap bij iedereen die mee beslist. Het resultaat zijn mienshipsprojecten die bijdragen aan de leefkwaliteit op het eiland die inwoners zelf hebben aangedragen en uitgevoerd.

Een overzicht met de status van alle projecten van Schiermonnikoog is opgenomen in bijlage 4.

4. Regionale Financieel-Juridische Kaders

4.1 Financiële en juridische voorwaarden

De provincie Groningen is penvoerder/kassier van het project. De uitvoering van SPUK ligt bij de drie gemeenten. Naast het feit dat de provincie(s), gemeenten en waterschappen partners zijn binnen het bestuursakkoord is de relatie tussen de provincie Groningen en de gemeenten Het Hogeland, Eemsdelta en Schiermonnikoog geregeld in een koepelsubsidie. Middels de koepelsubsidie ontvangen de gemeenten middelen uit de SPUK voor zowel de gebiedsinvesteringen als voor de organisatiekosten.

Juridisch kader Koepelsubsidie:

- Titel 4.2 van de Algemene wet bestuursrecht;
- Artikel 3, derde lid, van de Kaderverordening subsidies provincie Groningen 2017;
- De Procedureregeling subsidies provincie Groningen 2018;
- EU Verordening Nr. 2021/241 van 12 februari 2021 tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit, PB L 57/17 van 18 februari 2021;
- Regeling specifieke uitkeringen gebiedsinvesteringen Net op Zee

Op hoofdlijnen zijn de financiële en juridische voorwaarden in de drie gemeenten gelijk. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen gebiedsinvesteringen/projecten in de openbare ruimte en gebiedsinvesteringen van organisaties en/of particulieren. Beredeneerd vanuit de type gebiedsinvesteringen worden de volgende instrumenten ingezet:

Type gebiedsinvestering	Instrument
Projecten in de openbare ruimte	Overeenkomst van opdracht vanuit gemeente
Projecten van organisaties	Subsidie
Projecten van particulieren	Subsidie
	Overeenkomst van opdracht vanuit gemeente

1 PROJECTEN IN DE OPENBARE RUIMTE

Veel van de gebiedsinvesteringen zijn projecten die worden gerealiseerd in de openbare ruimte en vallen binnen het taalveld van de gemeente. Deze projecten zijn additioneel op de reguliere taken en werkzaamheden van de gemeente. De projecten worden vanuit de gemeentelijke organisatie gerealiseerd. Voor de inkoop en inhuur van diensten en werken wordt gewerkt met overeenkomsten van opdracht.

Juridisch kader overeenkomst van opdracht:

- Gemeentelijk aanbestedingsbeleid
- EU Verordening Nr. 2021/241 van 12 februari 2021 tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit, PB L 57/17 van 18 februari 2021;
- Regeling specifieke uitkeringen gebiedsinvesteringen Net op Zee

2 PROJECTEN VAN ORGANISATIES

Bij organisaties valt te denken aan onder andere stichtingen, verenigingen, coöperaties en bedrijven. Voor projecten van deze organisaties is per gemeente een subsidieregeling opgesteld.

Juridisch kader subsidieregeling:

- Algemene subsidieverordening van de betreffende gemeente;
- Titel 4.2 van de Algemene wet bestuursrecht;
- EU Verordening Nr. 2021/241 van 12 februari 2021 tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit, PB L 57/17 van 18 februari 2021;
- Regeling specifieke uitkeringen gebiedsinvesteringen Net op Zee
- De Algemene Groepsvrijstellingsverordening;
- De De-minimisverordening.

3 PROJECTEN VAN PARTICULIEREN

Voor de projecten van particulieren zal in veel gevallen worden gewerkt met een overeenkomst van opdracht vanuit de gemeente. Het project wordt in een dergelijk geval door of in opdracht van de gemeente uitgevoerd ten behoeve van de particulieren. Veelal zal het gaan om een geclusterd project dat gelijktijdig voor meerdere particulieren wordt uitgevoerd (bijvoorbeeld geluidsisolatie voor meerdere woningen). Het juridisch kader voor deze aanpak is gelijk aan het kader voor projecten in de openbare ruimte.

Voor een aantal projecten zal gewerkt worden met een subsidie. Hiertoe zijn particulieren opgenomen als doelgroep in de voornoemde subsidieregeling die ook geldt voor de organisaties. Met uitzondering van het staatssteunkader is het juridisch kader voor de subsidie aan particulieren gelijk aan die van de subsidie aan organisaties.

5. Regionale Uitvoering

5.1 Regionale governance en betrokken regionale partijen

Bestuurlijk overleg PAWOZ

De partijen die het bestuursakkoord hebben ondertekend zijn vertegenwoordigd in het bestuurlijk overleg. In dit overleg wordt periodiek de voortgang van de gebiedsinvesteringen besproken en geëvalueerd. De uitvoering van de SPUK ligt bij de provincie Groningen en de gemeenten Het Hogeland, Eemsdelta en Schiermonnikoog.

Provincie Groningen

De provincie Groningen treedt op als regiokassier en is daarmee de primair verantwoordelijke voor de verantwoordingen op grond van de HVP, het Klimaatfonds en de financiële verantwoording met behulp van de SISA. De provincie is het eerste aanspreekpunt voor het ministerie. Daarnaast is de provincie subsidieverstrekker aan de gemeenten Het Hogeland, Eemsdelta en Schiermonnikoog. Ten slotte ondersteunt de provincie bij vragen die ontstaan bij de uitvoering van de SPUK. Met betrekking tot complexe staatssteunvragen is een raamcontract gesloten met een advocatenkantoor.

Gemeenten

De uitvoering van de gebiedsinvesteringen vindt plaats binnen de gemeente. De projecten worden enerzijds uitgevoerd door de gemeenten zelf en anderzijds door organisaties of particulieren. Per gemeente is er een gebiedsregisseur aangesteld. De gebiedsregisseur is verantwoordelijk voor de organisatie en uitvoering van de gebiedsinvesteringen in de betreffende gemeente. Afhankelijk van het aantal projecten in de gemeente en de omvang daarvan zijn in de gemeenten tevens (deel)projectleiders actief.

5.2 Regionale financieringsconstructie(s)

Zoals aangegeven in hoofdstuk 4 heeft de provincie Groningen koepelsubsidies verstrekt aan de gemeenten Het Hogeland, Eemsdelta en Schiermonnikoog. De koepelsubsidie heeft betrekking op middelen ten behoeve van de uitvoering van de gebiedsinvesteringen en ten behoeve van de organisatiekosten.

De gemeenten werken voor de “financiering” van de gebiedsinvesteringen met subsidies op grond van een subsidieregeling of met overeenkomsten van opdracht.

Gemeente	Regeling	Type gebiedsinvestering
Het Hogeland	Nader uit te werken subsidieregeling	Projecten organisaties en particulieren
	Gemeentelijke inkoopvoorwaarden	Projecten in de openbare ruimte Geclusterde projecten voor particulieren
Eemsdelta	Subsidieregeling Gebiedsinvesteringen Spijk	Projecten organisaties en particulieren
	Gemeentelijke inkoopvoorwaarden	Projecten in de openbare ruimte Geclusterde projecten voor particulieren
Schiermonnikoog	Subsidieregeling Buitenkans Schiermonnikoog 2025	Projecten organisaties en particulieren
	Gemeentelijke inkoopvoorwaarden	Projecten in de openbare ruimte Geclusterde projecten voor particulieren

5.3 Monitoring en verantwoording

De provincie Groningen krijgt de specifieke uitkering (SPUK) van het Rijk omdat de provincie de aangewezen regiokassier is. De provincie draagt er zorg voor dat de SPUK uitsluitend aan uitvoeringsactiviteiten wordt besteed en niet aan de (directe) kosten voor realisatie en (wettelijk) vereiste compensatie, die van toepassing zijn op de realisatie van de aanlandingen. De voorwaarden uit de SPUK heeft de provincie in de koepelsubsidies doorgelegd naar de gemeenten. Hierin zijn tevens voorwaarden opgenomen met betrekking tot periodiek rapportages over de voortgang en de besteding van middelen. Deze informatie stelt de provincie in staat de 2-jaarlijkse HVP rapportages en de jaarlijkse rapportage met betrekking tot bijlage 2 van de SPUK in te dienen bij het rijk.

Naast de HVP en bijlage 2 rapportages met betrekking tot de geleverde/te leveren prestaties en de geldstromen, leggen de provincie en gemeenten jaarlijks verantwoording af over de besteding van de SPUK op de wijze, bedoeld in artikel 17a van de Financiële verhoudingswet. Deze verantwoording over de besteding van specifieke uitkeringen verloopt op een landelijk uniforme wijze via de zogeheten SiSa-bijlage (Single information, single audit). Het gaat hier om een bijlage bij de jaarrekening van een betreffende gemeente of provincie. Aangezien de SiSa-bijlage onderdeel uitmaakt van de jaarrekening, heeft de accountantsverklaring van de jaarrekening tevens betrekking op de specifieke uitkeringen.

Ter ondersteuning van de monitoring en verantwoording worden in de subsidiebeschikkingen die worden verleend op basis van de gemeentelijke subsidieregelingen aangesloten bij de HVP-voorwaarden.

5.4 Communicatie en zichtbaarheid

Ten behoeve van de communicatie en het borgen van de zichtbaarheid en erkenning van de oorsprong van de middelen is een communicatieplan opgesteld. Dit communicatieplan is integraal als bijlage opgenomen in dit regioplan.

6. Financiën

In de SPUK gebiedsinvesteringen tranche 1 tussen het ministerie van KGG en de provincie Groningen staan de volgende uitkeringsbedragen opgenomen:

Totale uitkering:	€ 50.000.000
Waarvan afgedragen aan het BTW compensatiefonds:	€ 2.929.749 -
Netto uitkering:	€ 47.070.251

UITVOERINGSKOSTEN

Met de regionale partners is de verdeling overeengekomen zoals weergegeven in onderstaande tabellen.

Verdeling Per Partner	Bruto	Afdracht BCF	Netto
Provincie Groningen	1.326.124	173.250	1.152.874
Provincie Fryslân	96.800	16.800	80.000
Gemeente Hogeland	1.877.208	321.458	1.555.750
Gemeente Eemsdelta	598.496	103.871	494.625
Gemeente Schiermonikoog	1.101.372	191.147	910.225
Gemeente Amelân	-	-	-
Gemeente Noardeast-Fryslân	-	-	-
Totaal	5.000.000	806.526	4.193.474

PROJECTKOSTEN

Verdeling Per Partner	Bruto	Afdracht BCF	Netto
Provincie Groningen	-	-	-
Provincie Fryslân	-	-	-
Gemeente Hogeland	31.000.000	995.123	30.004.877
Gemeente Eemsdelta	4.000.000	260.331	3.739.669
Gemeente Schiermonikoog	10.000.000	867.769	9.132.231
Gemeente Amelân	-	-	-
Gemeente Noardeast-Fryslân	-	-	-
Totaal	45.000.000	2.123.223	42.876.777

TOTALE KOSTEN

Verdeling Per Partner	Bruto	Afdracht BCF	Netto
Provincie Groningen	1.326.124	173.250	1.152.874
Provincie Fryslân	96.800	16.800	80.000
Gemeente Hogeland	32.877.208	1.316.581	31.560.627
Gemeente Eemsdelta	4.598.496	364.202	4.234.294
Gemeente Schiermonikoog	11.101.372	1.058.916	10.042.456
Gemeente Amelân	-	-	-
Gemeente Noardeast-Fryslân	-	-	-
Totaal	50.000.000	2.929.749	47.070.251

Aandachtspunten bij de tabellen:

1. De afdracht aan het BTW-compensatiefonds is vastgesteld in overleg met de regiopartners: iedere partner heeft daartoe een eigen inschatting gemaakt.
2. De uitvoeringskosten gelden als een maximum:
  - In het geval dat de uitvoeringskosten van de provincies lager uitvallen, dan wordt het overschot naar rato verdeeld over de gemeenten.
  - In het geval dat de uitvoeringskosten in een specifieke gemeente lager uitvallen, dan wordt het overschot ingezet als extra projectbudget in die gemeente.

6.1 Bevoorschotting

De provincie Groningen sluit zich voor de uitkering van de voorschotten aan de partners aan bij het kasritme zoals deze door het ministerie van KGG wordt gehanteerd in de SPUK.

Nb: in onderstaande tabel zijn de **netto** bedragen opgenomen die de partners op grond van de SPUK ontvangen. Het deel dat door het rijk wordt afgedragen aan het BCF is reeds in mindering gebracht.

Bevoorschotting (netto)	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Totaal
Provincie Groningen		803.654	349.220					1.152.874
Provincie Fryslân		55.767	24.233					80.000
Gemeente Hogeland		22.000.516	9.560.110					31.560.627
Gemeente Eemsdelta		2.951.673	1.282.621					4.234.294
Gemeente Schiermonikoog		7.000.470	3.041.986					10.042.456
Totaal	-	32.812.081	14.258.171	-	-	-	-	47.070.251

Gemeente hebben aangegeven dat dit kasritme goed aansluit bij de liquiditeitsbehoefte: de meeste projectgelden zullen vanaf 2026 worden verstrekt.

Bijlagen

1. Generieke begroting
2. Projectenlijst Gemeente Het Hogeland
3. Projectenlijst Gemeente Eemsdelta
4. Projectenlijst Gemeente Schiermonnikoog

Bijlage 1: Generieke begroting

BEGROTINGSKOSTEN INCLUSIEF BTW

Programma's/ projecten/activiteiten	Provincie Groningen	Provincie Fryslân	Gemeente Het Hogeland	Gemeente Eemsdelta	Gemeente Schiermonnikoog	
1. Behoud & versterken natuur	€ -	€ -	€ 2.995.123	€ 7.700	€ 433.334	€ 3.436.157
2. Verbeteren fysieke leefomgeving	€ -	€ -	€ 17.893.893	€ 2.364.900	€ 3.533.333	€ 23.792.126
3. Versterken regionale economie	€ -	€ -	€ 2.960.984	€ 1.143.400	€ 3.533.333	€ 7.637.717
4. Versnellen energietransitie	€ -	€ -	€ 7.150.000	€ 484.000	€ 2.500.000	€ 10.134.000
SUBTOTAAL	€ -	€ -	€ 31.000.000	€ 4.000.000	€ 10.000.000	€ 45.000.000
Uitvoeringskosten	€ 1.326.124	€ 96.800	€ 1.877.208	€ 598.496	€ 1.101.372	€ 5.000.000
TOTAAL	€ 1.326.124	€ 96.800	€ 32.877.208	€ 4.598.496	€ 11.101.372	€ 50.000.000

BATEN/INKOMSTEN INCLUSIEF BTW

Programma's/ projecten/activiteiten	Provincie Groningen	Provincie Fryslân	Gemeente Het Hogeland	Gemeente Eemsdelta	Gemeente Schiermonnikoog	
Bijdrage gebiedsinvesteringen Rijk						€ 45.000.000
Bijdrage uitvoeringskosten						€ 5.000.000
TOTAAL						€ 50.000.000

Bijlage 2: Verantwoording Projecten Gemeente Het Hogeland

Regio PAWOZ Eemshaven Gemeente Hogeland

Naam maatregel / project	Korte omschrijving	Beoogde impact op de leefomgeving	Status	Looptijd (start-eind)	Begroot budget per actie (in €)
Verbetering openbare ruimte	Verbeteringen van de opbare ruimte	Verbeteren van de fysieke leefomgeving	voorbereiding	2026 - 2029	€ 6.530.729
Verbetering en verduurzaming maatschappelijk vastgoed	Verbeteringen en verduurzaming van maatschappelijk vastgoed	Verbeteren van de fysieke leefomgeving	voorbereiding	2026 - 2029	€ 9.944.000
Toekomstbestendig wonen	Bijdrage realisatie woningen	Verbeteren van de fysieke leefomgeving	voorbereiding	2026 - 2029	€ 1.251.000
Leefbaarheid en welzijn	Investeringen in diverse leefbaarheids / welzijns projecten	Versterken van de regionale economie	voorbereiding	2026 - 2029	€ 1.633.000
Verbetering geluidisolatie woningen Oudeschip / Heuvelderij	Geluidsisolatie Oudeschip en Heuvelderij, bescherming tegen hoogspanningsstations	Verbeteren van de fysieke leefomgeving	voorbereiding	2026 - 2029	€ 1.300.000
Verbetering energieprestatie woningen Oudeschip / Heuvelderij	Energetische verbetering Oudeschip en Heuvelderij	Versnellen van de energietransitie	voorbereiding	2026 - 2029	€ 7.200.000
Opwaardering Groote Tjariet	Opwaardering van de Groote Tjariet	Behoud en versterking van de natuur	voorbereiding	2026 - 2029	€ 1.238.159
Ontwikkeling gezondheidsplein	Realisatie van een gezondheidscentrum in Uithuizermeeden	Verbeteren van de fysieke leefomgeving	voorbereiding	2026-2027	€ 605.000
Ontwikkeling Tocamaheerd	Herontwikkeling Tocamaheerd Uithuizen	Versterken van de regionale economie	voorbereiding	2026-2029	€ 562.800
Toekomstbestending Menkemaborg	Kwaliteitsplan Menkemaborg Uithuizen, water en groen	Verbeteren van de fysieke leefomgeving	voorbereiding	2026-2027	€ 585.312
Restauratie Molen Goliath	Verbeteringen aan Molen Goliath o.a. vijzel en toegangsweg	Verbeteren van de fysieke leefomgeving	voorbereiding	2025-2026	€ 150.000
TOTAAL					€ 31.000.000

Bijlage 3: Verantwoording Projecten Gemeente Eemsdelta

Regio PAWOZ Eemshaven Gemeente Eemsdelta

Naam maatregel / project	Korte omschrijving	Beoogde impact op de leefomgeving	Status	Looptijd (start-eind)	Begroot budget per actie (in €)
Lokale voorzieningen toekomstbestendig	Het toekomstbestendig maken van lokale voorzieningen, zoals bijvoorbeeld een haalbaarheidsonderzoek en de doorontwikkeling van een gezondheidscentrum in het Nije Riep gebouw.	Verbeteren van de fysieke leefomgeving	voorbereiding	2025 - 2027	€ 350.000
Impuls voor sport en recreatie (behouden en versterken)	Investeren in lokale sport- en recreatievoorzieningen, zoals bijvoorbeeld een upgrade van het bestaande ijsbaangebied tot integrale gemeenschapsruimte.	Verbeteren van de fysieke leefomgeving	voorbereiding	2025 - 2026	€ 1.900.000
Vergroten van de veiligheid	Het realiseren van projecten op het gebied van lokale veiligheid die tijdens het participatietraject door betrokkenen zijn ingebracht.	Verbeteren van de fysieke leefomgeving	voorbereiding	2025 - 2026	€ 200.000
Vergroten leefbaarheid in de fysieke leefomgeving	Het realiseren van diverse initiatieven op het gebied van lokale leefbaarheid die tijdens het participatietraject door betrokkenen zijn ingebracht. Dit gaat om het revitaliseren van speeltuinen, het realiseren van een vogelkijkwand tot aan het inrichten van het havengebied.	Verbeteren van de fysieke leefomgeving	voorbereiding	2025 - 2026	€ 400.000
Behouden en versterken van natuur en cultuur	Investeren ten behoud van de unieke natuur- en cultuurwaarden, zoals de unieke wierdestructuur in Spijk en de Andreaskerk.	Behoud en versterking van de natuur	voorbereiding	2025 - 2027	€ 1.000.000
Versterken van de sociale cohesie	Concrete inzet op projecten ter bevordering van sociale participatie, gedeelde normen en waarden en verbondenheid.	Verbeteren van de fysieke leefomgeving	voorbereiding	2025 - 2026	€ 150.000
TOTAAL					€ 4.000.000

Bijlage 4: Verantwoording Projecten Gemeente Schiermonnikoog

Regio PAWOZ Eemshaven Gemeente Schiermonnikoog

Naam maatregel / project	Korte omschrijving	Beoogde impact op de leefomgeving	Status	Looptijd (start-eind)	Begroot budget per actie (in €)
Zorg op het eiland	Meer 24 uurs-zorg door realisatie woon-zorgcentrum	Verbeteren van de fysieke leefomgeving Versterken van de regionale economie Versnellen van de energietransitie	voorbereiding	dec 2024 tot dec 2027	€ 4.000.000
Duurzame en betaalbare woningen	Realisatie duurzame en betaalbare woningen	Versnellen van de energietransitie Verbeteren van de fysieke leefomgeving Versterken van de regionale economie	voorbereiding	jan 2025 tot dec 2027	€ 2.250.000
Maatschappelijke gebouwen klaar voor de toekomst	Verduurzaming en modernisering maatschappelijke gebouwen	Versnellen van de energietransitie Verbeteren van de fysieke leefomgeving Versterken van de regionale economie	voorbereiding	feb 2025 tot dec 2027	€ 2.000.000
Ontwikkeling Gouden Driehoek	Herontwikkeling gebied en realisatie Maritiem Centrum	Versterken van de regionale economie Verbeteren van de fysieke leefomgeving	voorbereiding	apr 2025 tot dec 2027	€ 450.000
Nieuwe Route: inwoners aan zet	Participatieproces en subsidieregeling: inwoners bedenken, beslissen en voeren projecten voor leefkwaliteit uit	Verbeteren van de fysieke leefomgeving Versterken van de regionale economie Behoud en versterking van de natuur	uitvoering	jan 2025 tot dec 2026	€ 1.300.000
TOTAAL					€ 10.000.000

